

Luurepatrullvõistlus Kuperjanovlaste rada

28.-30. septembril korraldas Valgamaa Malev Valgamaal Tõlliste ja Öru valla metsades luurepatrullvõistluse Kuperjanovlaste rada, millest sel aastal võttis osa 118 võistlejat. Külalisi oli Tartu, Sakala, Rapla, Pärnumaa, Põlva ja Tallinna malevast.

Kolm päeva olid väga sisutihedalt täidetud. Kui esimese päeva õhtu oli rohkem tutvumise- ja sisseelamise õhtu, siis järgmised kaks päeva olid sellele täielikult vastandid. Noored pidid metsas iseseisvalt hakkama saama ning ülesandeid täitma.

Laupäeva varahommikul viidi noored, vanuses 14–17 aastat, DAFidega metsa, neile tundmatusse kohta, kus neil tuli kõigepealt määrata oma asukoht ning seejärel alustada ülesannete täitmist. Lisaks sellele pidid kahe vanema vanuseastme võistlejad ka õõ metsas veetma ning seal toime tulema kaasavõetud vahenditega ja varem õpituga. Ülesandeid, mille eest punkte jagati, oli mitmeid. Nendeks olid erinevatest asenditest noa, granaadi ja noolte viskamine, luureraporti koostamine, õlilambi valmistamine, takistus- ja pimedaraja läbimine ning ämblikuvõrgu ronimine, piltide ja nime paari panemine, räätsadega soo ületamine, sideülesande täitmine, vastase territooriumil luuramine, salakirja lahendamine, orienteerumine, palkidest platvormi meisterdamine ning relvade kokkupanemine. Pisut hiljem, peale keskmise ja vanema astme metsa minemist, läksid rajale ka pisemad, 9-13 aastased. Nende rada oli ligikaudu 8 km, mitmeid kordi lühem, kui vanemate võistlejate rada, mis oli üle 50 km.

Peale võistluse lõppu meenutati säravamaid ja õudsemaid hetki. Vaatamata vihmasel

ja sombusele ilmale, mis tegi olukorra veelgi põnevamaks, jäädgi rajaga väga rahule, sest see oli huvitav ja omapärane. „Üheks lõbusamaks ülesandeks oli vaatluse ülesanne, kus tuli binokliga eemalolevaid esemeid jälgida ning nende põhjal luureraport kirjutada. Esmapäeval ei märganudki me taamal olevaid pisikesi mudeleid, ent kui nad siima hakkasid, hakkasime rühmaga naerma ja tegime seda mitmeid minutiliseid, enne kui asja kallale asusime,“ sõnas Liina Suur. Pimedus ja kahtlased hääled, lagunenud ja mahajäetud hoone olid need, mis muutsid noorte neidude õise orienteerumise adrenaliinirohkeks. „Takistusrada oli tõeliselt raske ja pidi kõvasti pingutama. Ülivõimsad mäed olid, mis ajasid peale üles jõudmist natukene vihale, sest saime teada, et sama targalt kui üles tulime, peame ka alla minema. Takistusrajal oli vaja head meeskonnatööd, kedagi ei tohtinud maha jätta, tuli aidata ja üheskoos lõpetada. Meil sujus kõik väga hästi: aitasime üksteist, ei jätnud kedagi maha ja valisime mõõduka tempo, et kõik jõuaks sammu pidada. See oli üks parimaid ja raskemaid Kuperjanovlaste radasid!“ lisas Suur. Rapla poistel ei läinud samuti õises orienteerumises nii hästi kui sooviti. „Olime väsinud ja läbimärjad ning seega läbisime 15st ettenähtud punktist vaid üheksa,“ sõnasid noored. Rapla noorkotka, Hannes Brüki lemmiktegevusteks olid luureraporti koostamine ja räätsadega soo ületamine.

„Takistusrada oli lihtne, kui võrrelda meie malevas korraldatuga, aga siiski oli see uus ja huvitav. Kõige raskem oli mäe nõlval ülesse ronimine,“ lisas Brük. Raja raskust ei heitnud ette mitte ainult Valgamaa noored,

vaid ka teised. Väideti, et seiklusriikas rada oli keerulisem kui Erna retk. Samuti jäi mõningatele võistlejatele takistusrajalt mulje, nagu ollakse mäkketõusu ja mitte luurepatrullvõistlusel. Raja raskust võrdlesid ka Valgamaa neid, kes Rootsis militaarvõistlustel käies I koha saavutasid. Liis Hulkko sõnas, et raja raskust oli märgata, kuna isegi tublid kodutütred ei kindlustanud endale seekord kohta esikolmikus. Liina Suur aga selgitas, et nende eesmärk oli teine. „Tahtsime oma vanuseastme tüdrukute võistkondadele ära teha, kuna teadsime, et poistega võistelda on poole raskem. Militaarvõistlust Rootsis ja Kuperjanovlaste rada siin, Valgamaal, ei anna võrrelda. Rootsis oli üks lihtsamaid võistlusi üldse. Arvan, et kui Rootsi meeskonnad tuleksid Kuperjanovlaste rajale, siis nad lihtsalt lõpetaksid esimese 10 km järel, kuna seal ei ole harjutud nii pikka maad läbima, keskendutakse rohkem ülesannetele.“ „Jäime neljandaks ja oleme väga uhked, sest esimesed kolm kohta läksid poiste võistkondadele. Tegime ära nii tüdrukutele kui ka mõnele poiste võistkondadele,“ lisas 14aastane Liina. „Rada polnudki füüsiliselt ras-

ke. Käisin esimest korda sellel võistlusel ja arvamused rajast olid palju hüllemad. Raskesse olukorda pani meid rohkem vastutegevus, kelle tagaajamisel eksisime mitu korda teelt ja seetõttu punktidesse ei jõudnudki. Motivatsioon langes automaatselt kõigil ning meie ainukeseks sooviks oli rada vähemalt läbida,“ arvas Pille-Riin Vessin. Vaatamata sellele, et jalad olid villis ning oli teisi väiksemaid vigastusi, suudeti raja läbimiseks võistkonnaga lauldagi. Lisaks käisid viimasel päeval võistlusel kohal ka Tankla TV noored (Valgamaa noorteleht Tankla liikmed), kes rajal videoklippe tegid. Nooremate rada nii vaevanõudev ei olnud. „Läbisime ämblikuvõrku, kust pidime kogu meeskonnaga aja peale võimalikult kiiresti läbi minema, ilma, et keegi nõõri puudutaks, kui aga puudutati, tuli läbiminejal seda uuesti teha, seni kuni vigadeta sooritatud sai. Samuti täitsime ka pimedat raja ülesannet. Kolm võistlejat panid endale silme ette kinni teibitud prillid ja neljas liige hakkas neid juhendama. Juhendaja kaasabil tuli rajalolijatel finišisse jõuda ja ka seda aja peale,“ kostis 12aastane Pauliine Saega. „Kinniste silmadega on

tundmatul maastikul ikka üpris raske liikuda. Ei tea, mis sind ees ootab, kas puu või mõni lohk, samuti ei tea, kas juhendaja oma tööd õigesti teeb,“ sõnas Kenn Kiis. Nooremate seas leidis ka võistkondi, kes pidid pisut suurema ringiga sihtkohta minema, kuna olid rajal eksinud. „Teekond venis liiga pikaks ning arvasime, et see ei saa õige teots olla ja otsustasime tagasi minna ning teist valikut katsetada,“ sõnas 11aastane Robin Altosaar Valgamaa malevast. Rajal liikus ka vastutegevuse rühm, kes võimalikult palju noorte edukust kahjustada püüdis. „Vastutegevuse ülesandeks on enamasti imiteerida võimalikult tõepäraselt vaenlase võimalikku tegevust. Rajal jälgisin koos meeskonnaga, et võistkonnad ei kasutaks liikumiseks reeglitega keelatud teid ja püsiksid varjatuna. Võistkonna tabamisel keelualal kaotasid kõik meeskonnaliikmed ühe elukaardi (võistluse alguses jagati kõigile 5 elukaarti). Kui vastutegevuse kohtuniku märguannetele enamik korralikult allus, tuli mõnel juhul ka reegleid rikkunud võistkonnale metsa järgneda,“ tõdes Valga linnapea, Kalev Härk. „Kuperjanovlaste rada on üks

raskemaid ja populaarsemaid noorte militaarvõistlusi Eestis. Imiteeritakse olukorda, kus tuleb tegutseda vaenlase poolt hõivatud territooriumil. Ürituse korraldus ja mastaapsus oli muljetavaldavalt hea. Loomulikult pani raske rada nii mõnegi võistkonna hädaldama, kuid ma arvan, et järgmiseks korraks valmistatakse paremini ja tul-lakse jälle. Valga üksikkompanii pealikuna märkas mõnede võistkondade tüüpilisi eksimusi ja nõrku kohti, mida tuleb tulevikus väljaõppes arvestada,“ lisas ta. Osavamad, kiiremad, tublimad suutsid erinevate raskustega ülesanded siiski sooritada ning finišisse jõuda. Igas vanuseastmes selgitati välja kohad esikolmikus ning neid autasustati.

Nooremate (9-13aastased) hulgas saavutasid esimesed kolm kohta Valgamaa maleva noored. I koha sai võistkond Valga Põhikool, II koha Unistajad ja III koha Ufod. Keskmise vanuseastme (14-17aastased) seas saavutasid I koha Pärnu noorkotkad (võistkond Majori poisid), II koha Rapla noorkotkad (võistkond Rapla I) ning III Valgamaa noorkotkad (võistkond Lihtne).

Vanemate hulgas (18+) saavutas I ja II koha Valgamaa malev. Esimene oli võistkond Dream Team ning teine SBK ja III koht läks Tartu Naiskodukaitsele. Kuperjanovlaste rada toimus juba viieteistkümnendat korda ning selle eesmärgiks on pakkuda noortele sõjalis-sportlikku võistlust, et panna proovile füüsilise vastupidavus ja meeskonna tunnetus ning hakkama saada kaasa võetud vahenditega ja ilma kõrvalise abita.

Egle Kõvask

Kodutütarde I olümpiamängud

Kodutütarde juubeliaasta uudseks ja suurejooneliseks ettevõtmiseks oli Kodutütarde Olümpiamängud, mis korraldati Saaremaal 14.-15. septembril. Mängud algasid uhke rongkäiguga läbi Kuressaare. Avatseremoonia koosnes samasugustest rituaalidest nagu päris olümpiamängudelgi: heisati olümpialipp, süüdati olümpiatuli ja kõlasid tütused ausalt võistelda. Olümpialipu heiskamise au sai kodutütarde võitjariinivõistluse võitja Harju ringkond.

Mängudel osalesid kodutütarde 14 ringkonna kuueliikmelised võistkonnad ning peeti eraldi arvestust noorematele ja vanematele. Võistlusaladeks

olid lustlikud, kuid samas siiski osavust, nutikust ning kiirust nõudvad ülesanded.

Ajaloolise võistluse üldesikoha võitis Saaremaa Kodutütarde ringkond kuhu kuulusid kodutütred Ann Saks, Gedren Kollo, Melani Nõu, Hedili Nõu, Kai Reinart ja Ingel Pruul. Nemed võitsid ühe kuldmedali, 3 hõbedat ja 3 pronksist autasu. Teine koht kuulus kindlalt Sakala ringkonnale, kes suutis võita 3 kuldmedalit ja 1 hõbedase autasu. Sakala võistkonda kuulusid Mari-Liis Rikkinen, Birgit Karu, Cristina Aduson, Anette Suigusaar, Lisette Suigusaar ja Meeri Teras. Pärnumaa ringkond saavutas kokkuvõttes kolmanda koha

ning neil olid võistkonnas Ranne Kuldmaa, Iiris Prosa, Ita Kuusik, Kristel Salundi, Merilyn Pähkel, Helen Sai. Pärnakad kogusid 2 kuldmedalit, 1 hõbedat ja 1 pronksi.

Võistkondade esindajatele olid samuti katsed, mille hulgas ka eriti graatsiline kübaraheide. Siin oli parim Sakala, kellele järgnesid Rapla ja Võrumaa ringkonna esindajad.

Järgmised kodutütarde olümpiamängud toimuvad 2014. aastal ja loosi tahtel seekord Järvamaal. *Citius, altius, fortius!*

Kerstin Käärk
Sakala Ringkonna
noorteinstruktor

OMA MAA

Viljandi, oktoober 2012

Oktoobrikuu mõtteid

Selle kuuga algab aasta viimane veerand. Suur sügis on kätte jõudnud ja ilmataat kinnitab seda igati. Põllumehed peavad võitlema selle eest, et saagi kätte saaksid. Õnneks ei ole meil lausa katastroofi, aga raske on mõnel pool kindlasti. Koolides on juba esimene kuu seljataga ja varsti oodatakse esimest puhkepäeva. Arstid aga ristavad süstlad ja skalpellid tervishoiu juhtide pastakatega ja pliatsitega, et süsteemis teha muutusi. Kas need muutused ka tõbistele mingit paremust toovad, on näha hiljem. Kaitseliitlased hakkavad paljudes malevates üle vaatama oma aasta jooksul omandatud kogemusi ja oskusi. Toimuvad maleva õppused. Kõrvuti sellega aga pannakse kirja juba uue aasta tegevuste kavasad ja kalkuleeritakse nende maksumust. Oktoobrikuul tähistavad oma asutamise aastapäeva mitmed malevad. Kindlasti juhtub nii maakonnas, riigis ja Euroopas, maailmast rääkimata, palju olulisi sündmusi, mis võivad igaühte meist puudutada. Lähis-Idas podiseb ja paugub Süüria ning vuhisevad Iraani tuumatsentrifugid, millel juudiriik hoolikalt silma peal hoiab. Venemaa kasvatab oma relvamuskleid, ehkki osalt vaid propagandakäraga, sest ei toimi seal enam kommunistlik plaanimajandus ega ei toimi ka kapitalistlik turumajandus. Endisel heal tasemel toimib ainult Lääne lollitamine ja propaganda. Nii kurb, kui see ka ei ole on Kreml osanud oma propaganda vankri ette rakendada juudaseekleid teenivaid lurjuseid ka teistest riikidest ja rahvustest. Vähemalt üks sellistest elab meist põhjapool asuvas riigis. Õnneks pole tal enam sissepääsu siia poole. Sellised tüübid panevadki mõtlema, et kuidas ja mis põhjusel nad üldse tekkivad? Miks tekkisid omal ajal nn „elukutselised revolutsioonärid“ nagu Viktor Kingissepp, miks tekkisid nn „juunikommunistid“ Lauristin, Semper, Ruus, Habermann ja teised. Ometi haritud, erudeeritud ja elus edasijõudnud inimesed. Mida nad ootasid või millele lootsid? Pole usutav, et nad ei teadnud oma rahvuskasvlaste Anvelt, Rästase, Kuke ja teiste saatust Stalini režiimi ajal. Pole usutav, et nad ei teadnud, milline olukord tegelikult valitses tollal Venemaal ja mis oli Stalini plaanis. Oma maailmarevolutsioonist sonis

R.K.

22. septembril korraldas Eesti Memento Liit Tallinnas Vabadussõja võidusamba juures vastupanuvõitluse päeva tähistamise. Korraldajate eest vastutas Anne Eenpalu. Sündmus algas kell 13.00 Eesti hümniga helidega. Päevakohaste kõnedega esinesid kaitseminister Urmas Reinsalu ja Eesti Memento Liidu juhatuse esimees Enn Tarto. Vabadussõja võidusamba juurde asetati pärgi ja lilli Eesti Vabariigi Valitsuse, diplomaatilise korpuse, Eesti Memento Liidu ja Tartu Memento ühenduse, Eesti Memento Liidu mittetulundusühingute, okupatsiooniaegade eksiilvalitsuse esinduse ja kohalolijate

poolt. Kõlas ühislaul Hoia, Jumal, Eestit!, mida toetasid oma hääletega Erich Krieger ja Boris Lehtlaan. Avaldame siinkohal Enn Tarto vastavakohase kõne sellel ettevõtmisel: „Lugupeetud Eesti Vabariigi kaitseminister Urmas Reinsalu, diplomaatilise korpuse esindaja Karlis Eihenbaums, eksellentsid, härrad ohvitserid, kaitsevälased ja kaitseliitlased, üle Eesti siia tulnud mementolased, erakondade esindajad! Austatud kaasvõitlejad ja kallid saatusekaaslased! Daamid ja härrad! Täna on 22. september - vastupanuvõitluse päev, Riigikogu poolt

ta üsna avalikult. Kas tahtsid eelnimetatud rahvuskasvlaste saada maailmakaasvalitsejateks, kasvõi 1/1000 osa suhtes? Võimalik kuid samas ka kummaline ja mõistetamatu. Kui ka Pätsi poolt kehtestatud režiim neile ei meeldinud, siis oleks saanud seda muuta või suunata ka ilma Kremli tsaari abita. Eesti oli ikkagi ka 1930date aastate lõpus vähemalt vormiliselt demokraatlik riik, kordades demokraatlikum kui idanaaber. Miks oli vaja end maha müüa? Kui uskuda viimase Saksa okupatsiooni aegse Eesti Omavalitsuse juhi dr Hjalmar Mäe mälestustes kirjapandut, siis vaatamata sellele, et teda sõimasiid sakslaste käsilaseks nii läände põgenenud eesti intelligendid kui kodumaal elavad lihtsad inimesed, siis Mäe tegi või vähemalt püüdis midagi teha Eesti heaks. Eesti oli ainus riik, kus natsid lubasid sellist nähtust nagu omavalitsus. Lätis ja Leedus, rääkimata Poolast ja teistest sakslaste poolt okupeeritud idaaladest, midagi taolist ei olnud. Lauristin & Co viisid aga 3 kuuga meid Stalini käpa ja täieliku meele-iraani tuumatsentrifugid, millel juudiriik hoolikalt silma peal hoiab. Venemaa kasvatab oma relvamuskleid, ehkki osalt vaid propagandakäraga, sest ei toimi seal enam kommunistlik plaanimajandus ega ei toimi ka kapitalistlik turumajandus. Endisel heal tasemel toimib ainult Lääne lollitamine ja propaganda. Nii kurb, kui see ka ei ole on Kreml osanud oma propaganda vankri ette rakendada juudaseekleid teenivaid lurjuseid ka teistest riikidest ja rahvustest. Vähemalt üks sellistest elab meist põhjapool asuvas riigis. Õnneks pole tal enam sissepääsu siia poole. Sellised tüübid panevadki mõtlema, et kuidas ja mis põhjusel nad üldse tekkivad? Miks tekkisid omal ajal nn „elukutselised revolutsioonärid“ nagu Viktor Kingissepp, miks tekkisid nn „juunikommunistid“ Lauristin, Semper, Ruus, Habermann ja teised. Ometi haritud, erudeeritud ja elus edasijõudnud inimesed. Mida nad ootasid või millele lootsid? Pole usutav, et nad ei teadnud oma rahvuskasvlaste Anvelt, Rästase, Kuke ja teiste saatust Stalini režiimi ajal. Pole usutav, et nad ei teadnud, milline olukord tegelikult valitses tollal Venemaal ja mis oli Stalini plaanis. Oma maailmarevolutsioonist sonis

Sakala Maleva aastapäeva pidu 14. septembri õhtul kulges meeleolukalt. Tõsteti tervituseks veiniklaase ja peeti tervituskõnesid. Kui toidud olid söödud ja tantsuansambel laval tuure üles kruvis, jalutasime koosviibijatega fua-jees ja puhusime juttu. Minu vestluskaaslasteks osutusid kaitseliitlased Linnuse üksikkompaniist. Nemad ilmselt ei teadnud, kes ma olen ja ega minagi neid ei tundnud, aga see ei seganud meid vestlemast Kaitseliidu oleviku ja tuleviku üle. Algul pakkus neile huvi minu ülikonnal olev Kaitseliidu märk. Nad polnud sellisest märgist kuulnudki ja neid huvitas, kust ma selle märgi sain ja miks neil seda pole? Kahjuks ei osanud ma nende viimasele küsimusele vastata. Arvan, et selline märk peaks olema kõigil kaitseliitlastel, kes täidavad oma kohust vabatahtlikult ja sageli näpistades selleks aega oma perekonna ja hobide arvelt. See märk ühendab meid ja näitab, et oleme ühe tugeva organisatsiooni liikmed. „Mis sa sellest artiklist arvad“,

Jutuajamisi Sakala maleva aastapäeval

küsis äkitselt minu kaasvestleja. „Mis artiklist?“, ei saanud ma kohe aru. „Noh sellest Postimehe omast, et sõjaväge pole meie vaja“, seletas kaasvestleja. „Mis sina sellest arvad?“ Mis arvamusi liider nüüd mina olen, aga arvan ikka vanaviisi, et igal riigil peaks oma Kaitsvägi olema. Iseasi, kui suur see peaks olema, aga selleks, kes seda otsustavad, on minust palju targemaid. „No mis see ettevõtja keksib, astugu parem Kaitseliitu ja kaitsku enast ja oma vara ise ka“, arvas kaasvestleja. „No meil on ju sõna- ja arvamusevabadus“, arvas mina, „iseasi kas see arvamused

meile meeldib või mitte“. Seejärel arutasime, miks inimesed ei taha astuda Kaitseliitu. Vestluskaaslased arvasid, et asi on Kaitseliidu maines. Kaitseliitu on varasematel aegadel halvustatud igal võimalikul moel, aga kiidusõnu on kuulda harva. Nii ongi inimestele jäänud negatiivne kuvand. Noorherra rääkis oma kogemusest sõprade kutsumisel Kaitseliitu. Ta oli küsinud neilt, et kas nad metsas seenel käivad ja kas neile meeldib looduses viibida? Vastus oli olnud jaatav. Siis oli ta küsinud, et kas neile meeldib ka relvadest tulistada? Vastus oli olnud samuti jaatav. Seejärel oli ta tundnud huvi, kas neile meeldib ennast täiendada ja näiteks tasuta õppida? Vastus jällegi jaatav. Ja kui siis mu vestluskaaslane oli lisanud veel Kaitseliidu liikmeks oleku plussid, et antakse vormiriietus, tagatakse transport ühistele ettevõtmistele jne. siis olid nad süganud kukalt ja jäänud tõsiselt mõtlema. Samas on ka neid, kes tulevad ja ka hakkavad kohe tegutsema. Aga on neidki, keda on näha ainult Kaitseliidu kokkutulekul ja peoõhtul, võttis kaaskõneleja selle teema lühidalt kokku. Vaja on järjepidevust,

ainult noortest saame endale kasvatada järelkasvu. „Need, kes on olnud noorkotkad või kodutütred, astuvad hiljem ka Kaitseliitu“, arvasin mina. „Eks ta nii ole, ma ise tegutsen veidi Raudna kooli noortega, kuna minu laps õpib seal“, selgitas tema. „Vaja oleks rohkem inimesi, kes tegeleksid noortega, mille pakuti samuti noortehiis hakata, aga mul pole selleks piisavalt aega. Võin vahel küll abistada, aga pidevalt tegutseda ei suuda. Nii see on ja mitte ainult teie Raudna koolis, vaid ka paljudes teistes koolides“, selgitasin mina. Noortehiisidega on raskusi Mustlas, Mõisakülas ja mujalgi. Siinkohal olekski kõigile Kaitseliitlastele suur palve tulla nõu ja jõuga appi kasvatama meie noori. Kes tunnevad, et nad tahavad tegeleda noortega, või kellel on selliseid sobivaid sugulasi või sõpru, andke teada Sakala malevasse telefonil 717 9217 või kohaliku omavalitsusse. Väljaõppe noortehiisiks saamiseks tagab Sakala malev.

A. Kalam
Sakala Maleva Karksi
malevkonna teavituspääl

Vastupanuvõitluse päeva tähistamine Tallinnas

15. veebruaril 2007. aastal kehtestatud tähtpäev. Täna on, et 21. septembril 1944. a levis Toompeal, Pika Hermanni tornis, sini-must-valge lipp. 1944. aasta 22. septembri keskpäevaks vallutas Punaarmee Tallinna ja Pika Hermanni tornist võeti maha Eesti Vabariigi lipp, mitte Saksa riigilipp. Uus okupant, NSV Liit, heiskas Pika Hermanni torni oma punalipu. Räägime siiski hästi lühidalt Eesti Vabariigi ajaloo. 2. veebruaril 1920. a kirjutati Tartus alla Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vahelisele rahulepingule, millega Venemaa tunnustas tingimusteta ja igaveseks ajaks Eesti iseseisvust. Paraku sõlmiti 23. augustil 1939. a Moskvas Stalini-Hitleri pakt, mille salajase lisaprotokolli alusel jäeti Eesti NSV Liidu mõjusfääri. 1939.

ja 1940. aastal loobusid Eesti Vabariigi toetajad juhid relvastatud võitlusest. 17. ja 18. juunil 1940. a okupeeris Punaarmee Eesti. 6. augustil Eesti annekteeriti- lülitati NSV Liidu koosseisu. Okupandid päästsid valla kohutava terroriarreteerimised, küüditamised, röövimised, jne. Eesti Vabariik riigina ei osalenud Teises Maailmasõjas, küll aga sõdisid Eesti Vabariigi kodanikud II Maailmasõja erinevatel rinnetel. Nad võitlesid metsades, soodes, saartel ja linnades Eesti eest, nad võitlesid Soomes Eesti eest, koos sakslastega püüdsid nad kaitsta Eestit kommunistlike mõrvarite eest. Palju eestlast mobiliseeriti ebaseaduslikult Punaarmee. Neid hävitati tööpataljonides, ellujäänud sõdisid orisõduritena Punaarmees. Väike osa eestlasti,

eriti meremehi, sõdis II Maailmasõja ajal Suurbritannia ja teiste lääneriikide vägedes. 19. augustil 1944. a saabusid Paldiskisse „soomepoisid“, et võidelda siin Eesti eest. 25. augustil Tartu langeb punaarmee kätte. 4. septembril Soome katkestab suhted Saksamaaga ja alustab läbirääkimisi Moskva. 16. septembril andis Hitler korralduse käivitada plaan Aster- saks vägede väljaviimise Eestist ja Põhja-Lätist. 18. septembril peaminister presidendile ülesannetes, Jüri Uluots, nimetas ametisse Eesti Vabariigi valitsuse, peaministriks Otto Tief. 20. septembril algasid Tallinnas eestlaste esimesed relvakokkupõrked sakslastega. 21. septembril heisati Pika Hermanni torni sini-must-valge lipp. Nüüd võidakse küsida, miks tegelevad mementolased 22. septembriga?

Juhin veelkord tähelepanu, et riiklikult on 22. september vastupanuvõitluse päev, mitte vabadusvõitluse päev. Lakkamatu aktiivne vabadusvõitlus on ka osa tänasest päevast. Vastupanu okupantidele oli üldrahvalik. Tänu eesti rahvale jäi püsima eesti keel, meel ja vabanemissoov. Mementolased on otsesed tunnistajad punaokupantide terrorist. Me teame, mis meiega tehti, mis tehti meie sugulastega. Neid piinati, tapeti, mõnitati ja rööviti. Soovime, et Eesti iseseisvus püsiks, ei mingeid mõttetuid järeleandmisi idanaabrile - me ei loobu Tartu rahulepingust, me ei soovi Vene gaasitorusid Eesti ranniku lähedale! Venemaa elagu ise ja lasku teistel elada! Võitlus Eesti riigi ja rahva püsijäämise eest jätkub! Aidaku meid Jumal!”

Enn Tarto

Mälestused

Algus ajalehe Oma Maa k.a. (aprillikuu) numbris nr 148

Punkri viimsed hetked

Kalju Aarop: *Rünnak Nursi punkrile toimus 28. detsembril varahommikul kell viis (Moskva aja järgi kell 6). Detsembril lõpus on kella viie ajal metsas täielik pimedus, sest päike tõuseb alles kell 9. Pealegi oli taevas lauspilves ja kuud ei olnud ka paistmas (oli kuu viimane veerand). Mõningal määril leevendas pimedust maad kattev lumi. Sellises pimeduses on metsas punkri ülesleidmine ja selle ründajate vaikselt positsioonidele paigaldamine paras kunsttük. Punkrit ründas Võrus paiknev NKVD sisevägede 4. laskurood. Kustkaudu NKVDlased kohale toodi, pole täpselt teada. Väidetavalt oleval nad tulnud Sõmerpalu jaamast mööda taliteed. Tavaliselt NKVD metsas asuvaid punkreid lõpetati ei rünnanud. Antud juhul oli neil ilmselt väga hea teejuht kes ümbrust hästi tundis.*

Punkris viibis 12 meest. Kogu jõule pidama oli läinud Kalju Kirbits (Võru koolipoiss, arreteerimise eest hakkas oktoobris metsavennaks Lükkä punkris, oli selle alaline elanik. Langes Viitinas kodutalu juures haarangul 05.02.49). Punkri juht Friedrich Lukk õbis nagu enamuse aega Eheri talus. Mingit valvet väljas ei olnud,

Harald Keem istus üleval luges raamatut ja küttis punkriahju. Nagu ta kella viie ajal raadio sisse lülitas, visati aknast sisse granaat või mitu. Ta sai veel karjatada „meid rünnatakse“ ja varises kokku. Granaadiplahvatusest sai punkris surma ka Vambola Lukk ja veel üks metsavend. Kohe avati piirajate poolt ka punkri pihta tuli. Ülejäänud mehed haarasid relvad ja jooksid välja. Granaadiplahvatus viskas laiali punkriahju põlevad tukid ja söed. Et plahvatus oli purustanud ka ruumis oleva valgustuspetrooleumi nõu siis süttis punker põlema. Ründajad kes olid paigutatud poolkaares punkri uksepool- sesse külge said niiviisi avada väljatormavate meeste pihta valguse taustal tule, jäädes ise pimedusse. See võitlus ei saanud kaua kesta ja lumele jäid kuue metsavenna surnukehad. **Arnold Ottan:** Peale granaadiplahvatust hüppasin ülemiselt nariit kus magasin, kalifeepüktes ja triiksärgi väel, paljajalu alla, rabasin vasakult ukse ääres püramiidil inglise püssi ja hakkasin roomama punkrist eemale. Umbes 130 meetri kaugusel tõusin püsti ja nägin äkki et viie meetri kaugusel suure männi taga seisid vene- lane ja hõikas „stoil!“ Mul oli püss laskevalmis, aga ei lasknud tema ega lasknud ka mina. Laskis mul ilusti edasi minna.

Kalju Aarop: *See Ottani selektus nüüd hiljem on kaunis ebatõenäoline. Vaevalt et NKVD sisevägede soldat lubas tal heast südamest põgeneda. Elfriede Eheri sõnul ütles aga Ottan, kui ta ähmi täis nende tallu jooksis, et ta lasi kaks soldatit maha ja murdis niiviisi piiramisrõngast välja. Tollane jutt on tõepärasem, sest vaevalt ta siis, ähmi täis, tagaetavana luiskama või seda välja mõtlema hakkas. Ka NKVD andmeil sai kaks nende soldatit selles operatsioonis raskelt haavata. Hiljem aga Ottan ei julgenud enam sedasi rääkida.*

Arnold Ottan: Jooksin teele mis viis metsavaht Elfriede Eheri poole, läksin sisse, vana Lukk oli säääl, ütlesin: „Ei tiia, kas om inäp kedagi elun“. Vaatasid mu jalgu. Elfriede otsis villased sukad, saksa saapad, nood olid neetimata, tihvtiotsad väljas, andis jope ja omakootud mütsi. (saksa sõdurisaapa tald oli tihedalt, talla kulumise vastu, spetsiaalseid suure peaga naelu täis naelutatud. Ilmselt nende naelte otsad olid saapa sees mis tallast läbi tulnud, maha neetimata. Toim.) Tulin üle Mustjõe, hoidsin sihst veidi eemale. Läksin Hanikase alla, veel oli kuulda üksikuid pauke. Jõudsin Rehkli manu, seal oli Põdra oja, kasvas jäme ja väga vana kuusk, pugesin peitu kuuse alla. Jalad valutasi- did, kiskusin sukad jalast, villid

olid nagu vutimunad. Võtsin taskuräti, mähkisin varbad kinni ja tõmbasin sukad uuesti jalga. Mul oli püksitaskus pruudi pilt ja kolm tuhat rubla raha. Otsustasin papa juurde minna. Hakkas kõvasti tuiskama. Kurenurme oli papa punkrini kolm kilomeetrit. Tulin raudteeheki veert mööda üle raudtee punkri manu. Koputasin kolm korda püssipäraga, see oli kokkulepe et oma mees. Papal oli puskarit. Terve liitri jõi ära nagu teevett.“ **Arnold Ottan:** „Punkri juurest oli Eherite juurde, kust me süüa saime, peaaegu kaks kilomeetrit. Punkrile ei olnud tehtud mingit väljajooksu kraavi. Oli ainult üks uks. Meid piirati ümber. Purjus olime ka, meil oli ju puskarit.“

Kalju Aarop: „Kristjan Tuvikene kirjeldas oma pääsemist järgmiselt: „Aknast visati sisse granaat. Mina sain põrutada ja kaotasin vist korraks teadvuse. Kui teadvusele tulin, olid teised juba punkrist välja jooksnud ja laskmine käis. Minu peale oli langenud Vambo Luku surnukeha, ma olin tema verega koos. Punkris oli veel Äti (Keem) surnukeha. Teisi ma ei näinud. Punker põles seest. Haarasin automaadi ja roomasin punkri uksest välja. Olin pesuväel ja paljajalu. Hakkasin mätaste vahel roomama. Vaatasin, kust tulistatakse ja hakkasin otsima kohta kust läbi pääseda. Mind märgati

ja sain kuuli reide. Tulistati poolkaares Lükkä küla poolt. Paarkümmend meetrit punkrist eemal ma tõusin püsti ja jooksin kraavi suunas. Enne kraavi sain veel ühe kuuli jalga. Jooksin mööda sügavat kraavi algul põhja poole ja siis lääne poole. Nii pääsesin haarangust välja. Lumi kattis verejäljed“. Kuna kuulid polnud Tuvikese reieluud puudutanud, sai ta joosta ja verejooks haavast külma käes lakkas. Alanud lumesadu kattis tema jäljed ning NKVD-lased ei märganudki, et ka teine mees pääses põgenema.“ **Kristjan Tuvikene:** „Magasin all naril ukse ääres. Vambo Lukk oli mu kõrval. Nagu granaat sisse visati, käis prahvakas. Keem karjatas: „Meid rünnatakse!“ Vambo tõusis istuli, mina viskusin tagasi pikali. Tükk aega olin meelemärkuseta. Kui üles ärkasin, punkris juba kõik põles. Vambo korises mu kõrval. Mul oli seljas särk, jalas lühikesed püksid, riided olid tema verega koos. Lükkasin ta kõrvale. Seda nägin, et Keem oli ukse juures maas. Ottanil ma ei näinud, haarasin ühe väikese „kone“ ja olin viimane, kes tuld täis punkrist väljus. Mind märgati ja kuul tabas kintsu. Tulistasin ka vastu. Roomasin punkri äärt mööda edasi ja panin kraavi mööda jooksu Luhametsa poole. Õnneks polnud kuul luud puudutanud, külma käes verejooks lakkas. Läksin koju. Kuhu

mujale mul minna oli. Külas oli veel kõik vaikne.“ **Kristjani öde Ilma rakendas** hobuse, peitis vend Kristjani saaniteki alla ja viis venna Elmar Tuvikese juurde, kes samuti ennast kodus varjas. Tal oli punker ehitatud kööki pliidi alla. Ta varjas seal ennast ka sakslaste ajal. Teine punker oli sauna tagaruumis. Enne Kristjanit varjasid seal endid Rudolf Koch ja Paul Koobakene. Nüüd kaks meest kõõgi ja kaks sauna põranda all. **Heili Kink** – Erich Sepa venna Valteri kasutütar: „28. detsembril 1945.a., kui rünnati Nursi Lükkä punkrit, viibis Erich punkris. Lahingu käigus õnnestus tal tulistades punkrist välja roomata sissevisatud granaadikimbu plahvatusest tekkinud ava kaudu. Ta oli paljajalu ja kergelt riides ning tal õnnestus varjuda metsa. Kui oli kaugemale põgenenud, oli ta rebinud särgi pooleks ja sidunud sellega veriseks joostud jalalabad, et põgenemist jätkata. Varjumiseks ei olnud loota muud kohta kui venna juurde Sännas. Siin sai ta paari tunni jooksul sooja, süüa, riided selga ja vildid jalga. Vend rakendas hobuse saani ette ja mööda kõrvalisi teid viis ta Erichi oma koju „Joosule“, kus arvati olevat esialgu ohtumad varjumise tingimused.“

Järgneb

Metsataludest ja riigikaitsest

Käesoleva aasta 23.mai Postimees on avaldanud kirjanik Jan Rahmani arvamusel pealkirjaga Metsatalud riigi kaitseks. J. Rahman mõtiskleb oma arvamusel üsna asjalikult ja n.ö. talupojamõistusega, mida ka meie riigimehedki aeg-ajalt, kui tahavad rahvameestena paista, toonitavad. Kahjuks tunduvad just riigimeeste ja eriti riigiametnike, kohati aga ka kohalike omavalitsuste ametnike mõtted ja eriti teod ning väljaütlemised olema sisult hoopis linna- me mõistuse pärased. Loodan, et härra Rahman ei pahanda, kui ma mõtteselguse huvides pisut tsiteerin tema poolt ajalehes avaldatud arvamusel. Nimelt arutleb ta nii: „Olen sel kevadel palju mõelnud metsavendadele ja korduvalt üle lugenud väga hea sulega Alfred Käärmanni raamatuid. Käärmann on mitmes kohas rõhutanud, et metsavennad jäid ellu ja pidasid kaua vastu vaid tänu eestimeelsetele metsataludele.“ Nendele, mis tänaseks päevaks suures osas on hävinenud tänu „maailma kõige humaansemale diktatuurile“, kes suvatses oma võimu näitamiseks ja oma „suure juhi ja õpetaja“ suurimast tarkusest juhitudes kümned tuhanded taluomanikud Siberisse küüditada või kohapeal maha tappa ja tagatipuks rahvaid „õitsva kolhoosikorruga“ õnnistada. Tõepoolest, nagu räägib rahva ajalooline mälu, mida meie tänased riigi- ja rahvajuhid tunnistada või vähemalt avalikult tunnistada ei taha, olid just talud need allikad, mis andsid vastupanuvõitlejatele – metsavendadele toitu, rõivaid, teavet ja muud vajalikku, et

ekstreemsetes oludes vastu pidada, talved ja sagedased haarangud üle elada ning võidelda „vabastajate“ ja „maapealse paradiisi pakkujate“ vastu. See võitlus suuremas osas oleks tõesti lõppenud 1944-1945. aastal võib-olla juba mõne kuuga, kui poleks olnud turvalisi tugipunkte talude ja loomulikult eriti metsade vahel või nende vahetus läheduses asuvate talude ja nendes elanud ausate ja töökate inimeste näol. Lugusid ja näiteid sellest on sadu ja tuhandeid. Metsavennad olid meid „vabastama“ tulnud röövlite silmis ja „kõige õiglasemate seaduste ja kohtumõistjate“ silmis loomulikult bandiidid ja rahvavaenlased kellega automaatselt võrdsustati ka nende abistajad. Loomulikult ka koheldi neid samaväärselt. Kõigele vaatamata rahvas võitles. Võitles eelkõige oma vabaduse ja iseolemise eest, teadmata, et need kes seda võitlust oma raadioläkitustes toetasid ja õhutasid, olid meid juba mõnda aega tagasi Kremli röövlitele maha müünud. Kahjuks ei tea me tänapäevani, mille eest või mille pärast seda tehti. Oma tollast valelikkust ja reeturlikkust pole meie tänased liitlased veel siiani avalikult tunnistanud ega selle eest vabandanud. Aga me peame seda meeles. Kui vaja, siis igavesti, aga vähemalt senikaua, kui selgus koidab. Kuid minevikku meenutades elame ikkagi tänapäeval ja siit edasigi. Pole mõtet keerutada ega läbi lilled rääkida, mis või kes on meile ohuks tänapäeval. Selleks on riik, mis asub meist idapool – Venemaa. Läbi aegade on see riik püüelnud

allutada teisi rahvaid ja maid, aina laienedes ja ega „maailmarevolutsiooni“ ideedki ei ole seal tänaseks kuhugi kadunud, ehkki sellest avalikult enam ei räägita ja kommunistlikku internatsionaali (millest meie noored, kes üles kasvanud juba uuesti iseseisvaks saanud Eestis pole vist isegi kuulnud) enam vähemalt vormiliselt ei eksisteeri, vaimselt aga küll. Ja küllap on nende esindajaid ka siin, Eestis, meie hulgas. Seega on endiselt asjakohane vanade roomlaste tark mõttetera – „si vis pacem – para bellum!“ Üsnagi suure tõenäosusega ei saa meie võitlus meid taas orjastada ja hävitada tahtva jõuga kujuneda II Maailmasõja laadseks rindesõjaks. Stockholmi ülikoolis töötanud ühiskonnateadlase Peeter Bötteri juba 2003. aastal antud arvamusel kohaselt ei vallutata tänapäeval riike enam tankidega, vaid poliitiliselt. Kindlasti on selles oma tõe- tera, kuid Venemaa pole kunagi loobunud kasutamast vägivalda ja tõenäoliselt ei loobu sellest tulevikus ka siis, kui võõras maa vallutatakse tema poolt n.ö. poliitiliselt. Seega mõtted ja teod moodustada soomuspataljone ja arendada elukutselist kaitseväge võivad lõppeda Eesti Vabariigile niisama edutult kui 1939. a hääletu alistumine. Kas on ikka väga vaja ehitada uut „ämbrit“? Me teame, et 1940. a meile esitatud ultimaatumis esimene nõue oli: likvideerida, relvitatada, Kaitseleit – see jõud, mis tundus vene kommunistidele olevat veel kohutavam meie küllaltki heal tasemel olevast kaitsevääst. Me teame, et kuni

kümne, harvem ka enama metsavenna vastu viidi lahingusse sada või isegi paarsada sõdurit, kes olid relvastatud hoopis paremini kui metsavennad. Ja kommunismisõdurite vaprusel väärinad vähendas tavaliselt enne rünnakut sissevõetud „sto gramm“. Ometi nii mõnestki lahingust väljusid võitjatena hoopis metsavennad. Suuremat kahju kui kommunistide sõdurid tegid metsavendadele hoopis reeturid, sealhulgas nn. tapjad agendid ja sageli ka puskar ning sellega kaasnenud hooletus. Kui ka vägijoo- gid viis sageli metsavendadele mitte sõber vaid ennast vaenlasele maha müünud pätt. Aga naaseme siiski veel Jan Rahmani mõtiskluste juurde. Ta on kirjutanud: „ma ei tea, kui palju on riigi kaitsmise plaane tehes mõeldud sissisõjale, meie kultuuri mõistes metsavendlusele. Kuid loogiliselt võttes peaks see olema Eesti riigi kaitsmise plaanide üks osa. Ja kui see on üks riigi kaitsmise plaanidest, siis ei tohiks unustada ka tugivõrgustikku, milleks on metsatalud. Kas need on ikka riigikaitse mõttes kaardistatud? Kas võimalike metsavendade abistajatega on räägitud ja nende tegutsemise kriisilukorras kokku lepitud? Vaevalt.“ Ta kahtleb selles ja tõenäoliselt õigustatult. Isegi juhul, kui see probleem on tunnistatud riigisaladuseks ja sellest avalikult ja täpselt rääkimine oleks võrdne reetmisega, ei ole mõtet pead jaanalinnu kombel liiva alla torgata, lootuses, et teda siis ei märgata. See võitluse võimalus on samahästi teada ka meie vaenlasel, kelle käsutuses on hulgaliselt

materjali meie metsavendlusest ja pole kahtlustki selles, et see materjal on põhjalikult analüüsitud ja selle alusel ka tegevusotsusedki vastu võetud, mida vajalikul momendil rakendada. Vähemalt n.ö. meetodilised juhendid on meie vaenlasel metsavendluse vastaseks võitluseks kindlasti olemas. Nagu ka muudki plaanid, mis äsja ajakirjanduse kaudu teatavaks said, seekord küll Soome ja Helsingi vallutamise vajadusteks. Käesoleva loo alguses on mainitud ka meie ametnike mitte just kõige arukamaid väljaütlemisi. Üks selline pahandas ja ajendaski Jan Rahmani oma mõtisklust kirjutama. Nimelt leiab ta, et: „Riigi kaitsekulutustest rääkides peavad paljud end spetsialistiks. Mina küll ei sõandaks sel enda jaoks täiesti tundmatul teemal sõna võtta, kui ma poleks mõne aja eest raadiost kuulnud ühe riigikaitsega seotud ametinikelt juttu. See mees rääkis, et kompensatsiooniks Nursipalu laskeharjutuste käigus tekkiva müra eest plaanitakse ehitada Nursi külla valgustatud tee. Selleks et aru saada, et Nursi külla (iseäranis riigikaitse seisukohalt) linnavalgustust vaja sama palju kui seale sadulat, ei pea olema spetsialist. Selle asemel võiks toetada hoopis metsatalusid. Selleks, et sõjameeste abistajaid toetada, polegi tarvis raha. Saaks ju teha ka nii, et kaitseväge saadab mõnele noorele perele nädalaks appi kümnekond kaitsevägeelast koos ehitatakse valmis mõni strateegiline hoone, näiteks kelder, kus juurvilja säilitada. Lepitakse kokku, et kui häda käes, saab sellest metsata-

lust varju ja toiduabi. Ja kui peaks juhtuma, et sõda ei tulegi, oleme saanud juurde mõne tubevama metsatalu. Paiga, kuhu kinnituvad Eesti riigi juured, mis toidavad ja kaitsevad tuulte ja tormide eest. Täpselt niisama, nagu maa hoiab kinni ja toidab mu peenra peal taimi: peete, kapsaid ja kaalikaid.“ Jah, kui keegi Nursi küla elanik soovib elada nii nagu Tartus või koguni Tallinnas, siis on ilmselt nii temale kui riigile kasulik, et ta koliks Tartu või Tallinna elama, aga selleks pole tõesti vaja Nursi külla tee valgustust ehitada. Pigem oleks mõttekam küllateid korrastada. Seda ka nii, et tulevased võimalikud küüditajad või karistussal- gad neid samu teid täiesti ohutult kasutada ei saaks. Allakirjutanu arvates pole kaitsevägeelaste rakendamine kasvõi noorperedele mingi tarviliku hoone ehitamiseks küll asjakohane mõte, sest kaitsevägeelaste ülesanded ja neile väljaõppe korraldamine eeldab ikka midagi muud. Küll aga võiksid kaitseleitlased siin algatust üles näidata ja seeläbi luua paremad suhted elanikega, sest „maa turva- vaip“ on ju mõeldud eelkõige territoriaalkaitse põhimõttel oma kodukoha kaitseks ja kellel veel oleks paremad võimalused seda koos kohalike elanikega teha, kui mitte kaitseleitlastel. Seda muidugi eeldusel, et meie riigi-isad taaskord ei anna alandlikku käsku Kaitseleit liikvideerida ja relvitatada. Talupojamõistus ei tohiks lubada kaks korda reha otsa astuda?!

R.K.

Si vis pacem, para bellum!

Eelmises lehenumbri pakusime pisut militaarseid uudiseid meie idanaabri juurest. Seekord pöörame pilgu põhjanaabrite poole. Ajalehe Ruotuväki käesoleva aasta number 50 avaldab koguni kahel leheküljel uuemat teavet peakirja all Muutuvast sõjailmest muutuvate kaitsejõududeni. Artikkel algab tõdemusega, et sõjad ei ole seniajani maailmas lõppenud. Nii sõda, kui sellega ähvardamist kasutatakse endiselt äärmusliku vahendina poliitiliste eesmärkide saavutamiseks. Sõjaliselt nõrk vastane võib suisa ahvatleda probleemi lahendamise sõjalisel teel. Seepärast peab Soome oma kaitsevõime keskseks eesmärgiks ohtude ennetamist. Kaitsejõudude operatiivülem, kindralleitnant Mika Peltoneni sõnul sõjalise konflikti vältimine ei toimi usutavalt, kui pole teovõimet, mida vajaduse korral võib tõhusalt rakendada kaitsejõu.

Siit tuleneb loogiline küsimus, et kuidas me saame teada, milline teovõime peab kaitsejõududel siis olema? Üheks võimaluseks seda teada saada on, kui võrdleme sõdade muutuvaid kuvandeid, ehk

seda kuidas peetakse sõda praegustes tingimustes ja milliseks kujuneb sõda tulevikus. Selleks tuleb arvesse võtta ümbritsevat julgeolekuolukorda, mida analüüsides võib järeldada, millist sõda tulevikus võidakse näiteks Soome vastu rakendada. Kui saadud tulemusi kõrvutada konkreetsete eeldatavate ohtudega ja maa kaitseks olevate tegelike ressursidega, saabki teha järeldusi, millist teovõimet riigi kaitsejõud peavad omama. Sõja üldilme peegeldab alati ühiskonna üldist arengut. Tänapäevased sõjajõud on tugevalt põimunud tsiviilühiskonna erinevate ametnikega, ettevõtjatega ja teiste tegijatega endisest palju mitmekesisemaks võrgustikuks ja seda nii rahvuslikul, kui rahvusvahelisel tasandil. Sõjategevus ei ole enam pelgalt sõjaväele omane tegevus, vaid see on endisest palju laiemalt seotud kogu ühiskonna tegevusega. Tänapäeval eeldatakse, et sõja aktiivne periood kestab kõige enam nädalaid või äärmisel juhul kuid, mitte enam aastaid, ehkki ka vastupidiseid näiteid on veel tuua. Massiivseid suurlahinguid (à la Stalingrad või Kurski kaar)

ei peeta tänapäeval enam kuigi tõenäolisteks osalt sellepärast, et relvade tulelatus on kasvanud tuhandete kilomeetriteni. Kübersõjas on kaugused aga kaotanud üldse oma tähenduse. Rindesõdade ajastu on möödas. Selle asemel kaetakse territoorium väikeste üksustega, isegi patrullidega, kes suudavad anda endast märku, liikuda, mõjutada ja säilitada teovõimet. Nii saavutatakse suurima tõenäosusega kontroll olukorra üle, sest pea igas olukorras mingi üksus näeb, mis on teoksil. Seetõttu saab koheselt ka rakendada vastutegevust, ükskõik kus midagi ka toimub. Ressursse suurendatakse paindlikult vastavalt sellele, kuidas olukorra ohtlikkus eskaleerub ja jõudusid saab vajaduse korral ka kontsentreerida. Sedavõrd on muutunud sõjaliselt olulisemaks ka keskne juhtimine kuna võitlusväli on laialipaisatud ja väga laiaks muutunud, üksused väiksemaks jäänud ja oluliselt on kasvanud ka väikeste sündmuste või konfliktide tähtsus. Uus on ka see, et arenenud juhtimissüsteemide ja suurenenud tulelatusete tõttu võib lahinguid juhtida

sekundite jooksul kaugelt ja tsentraliseeritult. Jälgimis- ja luuresüsteemide areng on põhjustanud seda, et suurtel üksustel on väga raske korraldada mingeid strateegilisi üllatusi. Samas väikesed üksused oma paindlikkusega ja uute sõjapidamisvõtete või vahenditega suuri üllatusi. *Taajamat ja asutuskeskuse* on need paigad, mille pärast võideldakse ning vaevalt, et metsalahingud midagi enam otsustavad. Tehnika arengust tulenevalt ei saa enam keegi ilmastikku ega pimedat aega kasutada ülekaaluka edu saavutamiseks. Territooriumi mõjutamine on asendumas täpsusmõjuga. Relvad muudetakse üha „targemateks“, mistõttu nende mõju saab rakendada just sinna, kuhu seda soovitakse. Tükati on inimese tegevus relvasüsteemidest üldse juba välja tõrjutud. „Mõistusea“ raua kasutuskõlblikkus väheneb. Nii võib öelda, et automaadi roll on vaid enesekaitseks, mitte enam vaenlasele kahju tekitamiseks. Kaitset saadakse mujaltki kui vaid betooni või soomuskatte tagant. Olustikupilt (*tilannekuva*) on selles valguses üha tähenduslikum.

Ja on seegi selgeks saanud, et üha harvem mingi relvasüsteem toimib ilma elektrita. Need on vaid mõned sõja ilmet muutnud suundumustest. Keskne järeldus kõigest ongi see, et sõja ilme ja ühiskond ülepea muutuvad *rinta rinna*. On ju öeldudki, et ühiskond peab sõda samasuguselt nagu ta elabki. Põllumeeste ühiskond panustas talupoegade armeedesse ja tööstusühiskond massiarmeedesse. Küsimus on nüüd siis selles, millistesse armeedesse peab lootma ja panustama küberühiskond? Sõjakunsti asjatundja, kolonelleitnant Jari Sormunen aga näeb, et sõjailme muutumine mõjutab ka sõjakunsti. Selle tõttu on vaja ka selliseid õppusi, kus saab harjutada kübersõjalist tegevust. Kaasaaja sõjapidamises toimuvad muutused on põhjalikumad kui me seni oleme aru saanud. Klassikalised sõjateooriad ei kehti enam muutunud sõjailme puhul. Sõda laieneb maalt, merelt ja õhust kõikjale kus inimene tegutseb, näiteks meediasse ja küberruumi. Massiarmeede aeg on möödas, üksikud väikesed üksused või isegi üksikud sõdurid võivad otsustada lahingute saatuse. Teadmised on üha olulisemad. Ei saa vaadata ainult praegust hetke vaid tuleb suunata pilk ka tulevikku. See

nõuab moodsaid sõjateaduslikke uurimusi. Mida paremini me oskame vaadata tulevikku, seda paremini oskame valmistuda ka ebakindla tulevikku vastu. Selleks vajame ka ajakohaseid sõjateooriaid. Kuid ka ainult teadmistest ei piisa. Tuleb arendada ka sõjalisi oskusi – sõjakunsti. Vajame selliseid õppusi, kus saame harjutada hajutatud ja küberüksuste tegevust. Mida see eeldab meie ajastu sõduritelt? Väljakutsed langevad enne kõike meie mõtlemisvõimele ja vaimsele valmisolekule. Ka neid omadusi tuleb arendada, kuna üksused, struktuudid ja tegutsemised muutuvad. Kas just kõike peab muutma? Sõjaajalugu näitab, et innovatiivsus on olnud meie tugevaks küljeks ka varasematel aegadel. Ka tulevikus peame ennekõike lootma inimesele, ehk siis soome sõdurile, kes tahab ja oskab meie maad kaitsta. Loovus ja dialoogivõime on meie trumpideks kuna me tunneme üksteist. Kõik see tähendab, et meil ei saa olla enam vaid üks ettekujutus tulevikku sõjast vaid me peame olema valmis erinevateks sõdadeks, ütleb Jari Sormunen lihtsustatult.

R. K.

Veelkord tööst noortega

Töö noortega on töö meie järelikasvuga. Noori tuleb isamaalikus vaimus hakata kasvatama maast-madalast. Kui seda ei tehta kodus, tuleb seda teha koolis või ka juba lasteaias. Lapse arvamus ühest või teisest asjast kujuneb välja varases nooruses ja hiljem teda suunata on juba raskem. Eks noored kujundavad oma suhtumist eeskujude järgi. Kui nad näevad, millega tegeleb Kaitseleit, millist vormi nad kannavad ja kuidas marsivad või püssi lasevad, jätab see neile teadmise tulevikuks mälusoppi.

Vahetasime mõtteid noorsootöö teemadel Sakala Maleva noorteinstruktori Ain Laanega ja Karksi malevkonna ühe noortehühi Meelis Eelmaga. A. Laane selgitas meile kõigepealt noortetöö põhimõtteid. Noortehühi töö eesmärgiks on läbi skautlike kasvatusmeetodite tõsta noortes kodanikutunnetust, korraldada noortele nende vaimset ja füüsilist võimekust arendavaid tegevusi, koordineerida piirkonna noorte osalemist maleva- ja vabariiklikel väljaõppeüritustel. Meie noored muutuvad kehaliselt aina kiduramateks ja kui poistel tuleb minna ajateenistusse, suudavad füüsilist pingutust nõudvaid katseid sooritada vaevalt 2/3 kutsealustest. Meie noorterühmad tegutsevad peamiselt koolide juures ja koosnevad 10-20 poisist. Reeglina peaks rühm kokku saama korra nädalas toimival koondusel, kus jagatakse teavet eelseisvatest ettevõtmistest ja õpitakse elus vajaminevaid oskusi ja teadmisi. Karksi-Nuia rühmas tegutseb aktiivselt praegu 12 noorkotkast ja 8 kodutütart. Erinevatel aastatel on rühma suurus olnud pea 40ne liikmeline, selgitas M. Eelmaa. Põhjusti miksi noored on lahkunud rühmast on erinevaid: alates elukoha vahetusest, huvi kadumisest kuni astumiseni Kaitseleitli liikmeks. Millega siis Karksi-Nuia rühmas tegeletakse? Korraldatakse huvireise ja matku nii jalgsi, kanuudega kui jalgratastega, toimuvad laagrid ja õppepäevad. Õppepäevadel

omandavad noored teadmisi orienteerumise, matkatarkuste, laskespordi ja esmaabi alal. Tegeletakse ka kultuurivaldkondadega, nagu laulmisega, tantsumuga, fotograafiaga ja paljude muude aladega. Et õpitu paremini kinnistuks ja selgeks ning oskuslikult kasutatavaks saaks, peetakse nii omavahel kui rühmade vahel võistlusi üksikute aladel ja ka kompleksvõistlusi. Näite oma rühma tööst tõi M. Eelmaa, kes kokkuvõtlikult jagas ettevõtmised 3 gruppi.

1. Rühmasisesed ettevõtmised: koondustel õpime erinevaid teemasid (enamasti militaarse kalakuga, kuid ka teistel vajalikel aladel). Samuti anname teavet toimunud ja eelseisvatest ettevõtmistest. Suurematel kogunemistel ja tähtpäevadel oleme nähtavad oma vormiriietuses. 2. Sakala Maleva ettevõtmised: kasutame oma teadmisi ja õpitut oskusi erinevatel võistlustel või täiendamise neid õppustel, mis korraldatakse Sakala Malevas. 3. Välisüritused väljapoole kodumalevat: oma rühma liikmetega oleme osalenud ja esindanud Sakala Malevat mitmetel kokkusaamistel ja võistlustel, vabariigis ja ka Läti Vabariigis. Oleme osa võtnud võistlustest Väle Jänes ja Kuperjanovlase Rada. Vabariiklikel laskevõistlustel Tallinnas ja Männikul ning Noorkotkaste spordivõistlustel Põlvamaal ja mujal. Läti vabariigis on kujunenud traditsiooniks igal aastal 26.mail korraldatav Valmiera punakaardist vabastamise aastapäeva pidulik kaitsevõimealine jalutuskäik, kus me oleme mitu aastat osalenud. Samuti oleme osa võtnud erinevatest väljaõppe laagritest ja võistlustest naaberriigis. Neil poistel ja tüdrukutel, keda juhendavad M. Eelmaa ja H. Mäesalu on vedanud. Kuid on kohti kus juhendajaid pole üldse! Kuidas siis saada rühmajuhiks? Sellele vastab A. Laane. Vabatahtliku rühmajuhil ülesandeks on oma rühma liikmete õpetamine ja juhendamine rühma koondustel ja nende osalemise tagamine

muudel ettevõtmistel. Õpetamisel ja juhendamisel ei pea rühmajuhit toetuma ainult enda teadmistele ja oskustele. Koostöös kaitseleitlastega ja teiste rühmajuhitidega leitakse oskajaid inimesi erinevatest eluvaldkondadest. Malevas abistab ja koolitab rühmajuhite noorsootöö ja pedagoogilistes küsimustes maleva noorteinstruktor. Rühmade tegevuskavadest lähtuvalt on võimalusi ka erialasjatundjate teenuse ostmiseks. Vabatahtlikele rühmajuhitidele on Kaitseleitli Koolis võimalik saada tasuta väljaõpe ning väljaõppe küsimustega tegeldakse ka malevas. Vabatahtlikud noortehühid ei pea tingimata kuuluma Kaitseleitli. **Peatselt vastuvõtava uue Kaitseleitli seaduse kohaselt looakse Kaitseleitli noortehühi ametikohad, andes sellega võimaluse täielikult pühenduda tööle noorkotkaste või kodutütardega.** Kes tunnevad, et on võimelised tegelema noortega ja tahavad sellele pühenduda, on teretulnud meie sõbralikku seltskonda. Lisaks noorte tänutundele ja lugupidamisele pakume rühmajuhile huvitavat ja ennast arendavat töökogemust. Teavet saab telefonidel 717 9218; 717 9217 ja maleva kodulehelt: www.sakala.kaitseleit.ee

A. Kalam
Karksi malevkonna
teavituspääl

Palju õnne

HARRY REBANE
81

ATS TARTO
25

Mängulusti jagus Sakala Seiklusele piisavalt

Sakala naiskodukaitsjate korraldatud seiklusmäng Sakala Seiklus toimus Viljandis juba kolmandat korda ja sellest võttis korraldajate rõõmuks osa 14 võistkonda. Peakorraldaja Urve Loit tõi võistluse kohta, et hoolimata vihmasabinast õnnestus meie selleaastane seiklusmäng Uueveski linnaosas väga hästi. Eelmiste seiklusmängude korraldamisel oli suurem pabin sees, et kuidas me hakkama saame. Nüüd oleme omandanud palju häid kogemusi ja saanud kindlustunde. 15. septembril toimunud ja lastele, noortele ning peredele suunatud võistlusel tuli nelja tunni jooksul läbida üksteist kontrollpunkti. Orienteerumisel olid abiks kaart ja võistkonna-kaaslused. Punktikohtunikena andsid noorkotkaste-kodutütardede juhid, naiskodukaitsjad, päästeameti mehed ja politseinik võistlejatele täita põnevaid ülesandeid. Maleva staabi juures paiknenud eelviimases kontrollpunktis oli võistkondadel võimalust läbida väike seiklusrada, mis osalejates palju elevust tekitas. Nimelt kui puude vahelt mahtus läbi keha, ei tahtnud sealt hästi läbi mahtuda pea. Võistkonna-kaaslaste abil sai rada ikkagi läbitud. Seiklusmängus osalemiseks pole ealisi piiranguid, kuid seekord oli enamik võistlejaid vanuses 10 kuni 16 eluaastat. Kokku läbis raja 52 matkaselli ning konkurents oli tõsine. Iga kontrollpunkti kohtunik andis võistluse lõpul ülevaate punktis toimunud ja tunnustas talle enam meelde jäänud võistkonda. Mitmeid kordi sai tublimatena mainitud noorte tüdrukute võistkonda Mustika komando, koosseisus Meret Rõõm, Kaarin Helena Kiisler ja Hedi-Riin Kivikas ning võistkonda Agard, koosseisus Kersti Susi, Rainer Kütt, Lemmi Leola ja Elen Anijärvi. Põnevust jagus päeva lõpuni, sest välja selgitasime ka selle aasta parimad võist-

konnad. Suure edumaaga võitiski Sakala Seikluse võistkond Agard, kogudes 117,5 punkti. Ilmselt aitas võidule kaasa asjaolu, et võistlusest võeti osa juba mitmendat korda. Teisele kohale jäi 111,5 punktiga vahva nimega võistkond Olematu Olevus Olevas Olekus. Võistkond oli kindlalt oma nime vääriline, sest ka neile jagus hulgaliselt kohtunike kiidusõnu. Väga tihedaks punktide jagamiseks läks järgmiste kohtade pärast ja kolmanda koha sai 106,0 punktiga Paistu noorkotkaste võistkond Paistu nutikad, edestades Paistu kodutütreid omakorda vaid 0,5 punktiga. Esimesel Sakala Seiklusel pidid võistkonnad endid meeleeolukalt tutvustama, sel korral tuli aga võistlejatel koosta-

da oma võistkonda iseloomustav lustakas luuletus. Saime võistluse lõpusirgel kuulda muhedaid värse ja luuletamisega keegi hätta ei jäänud! Meie seiklusmäng on muutumas soosituks. Juba käivad ettevalmistused järgmise aasta võistluse korraldamiseks. Hea meel on öelda, et seiklusmängu paremaks korraldamiseks tahame teha koostööd Tartu naiskodukaitsjatega, kes samalaadset seiklusmängu Tartus läbi viivad. Kõigile vahvatele osalejatele mõeldes loodame järgmisel aastal meie võistlust veelgi seikluslikumalt korraldada.

Urve Loit
Lembe Lahtmaa
NKK Sakala Ringkond

OMA MAA

Tellimisnumber 00911

Toimetus	KL Sakala Malev Peetrimõisa 71024 Viljandimaa
Väljaandja	Kaitseleitli Sakala Malev pealik mjr Kalle Köhler, lauatel 717 9201, faks 717 9200, e-mail: oma.maa@mail.ee
Toimetajad	Rein Kikas 5331 3274, e-mail: rein.kikas@mail.ee Kerstin Käärik 522 1866, e-mail: kerstin.kaarik@mail.ee